

AKADÉMIAI
É R T E S Í T Ő

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MEGBÍZÁSÁBÓL

SZERKESZTI
VOINOVICH GÉZA
FŐTITKÁR

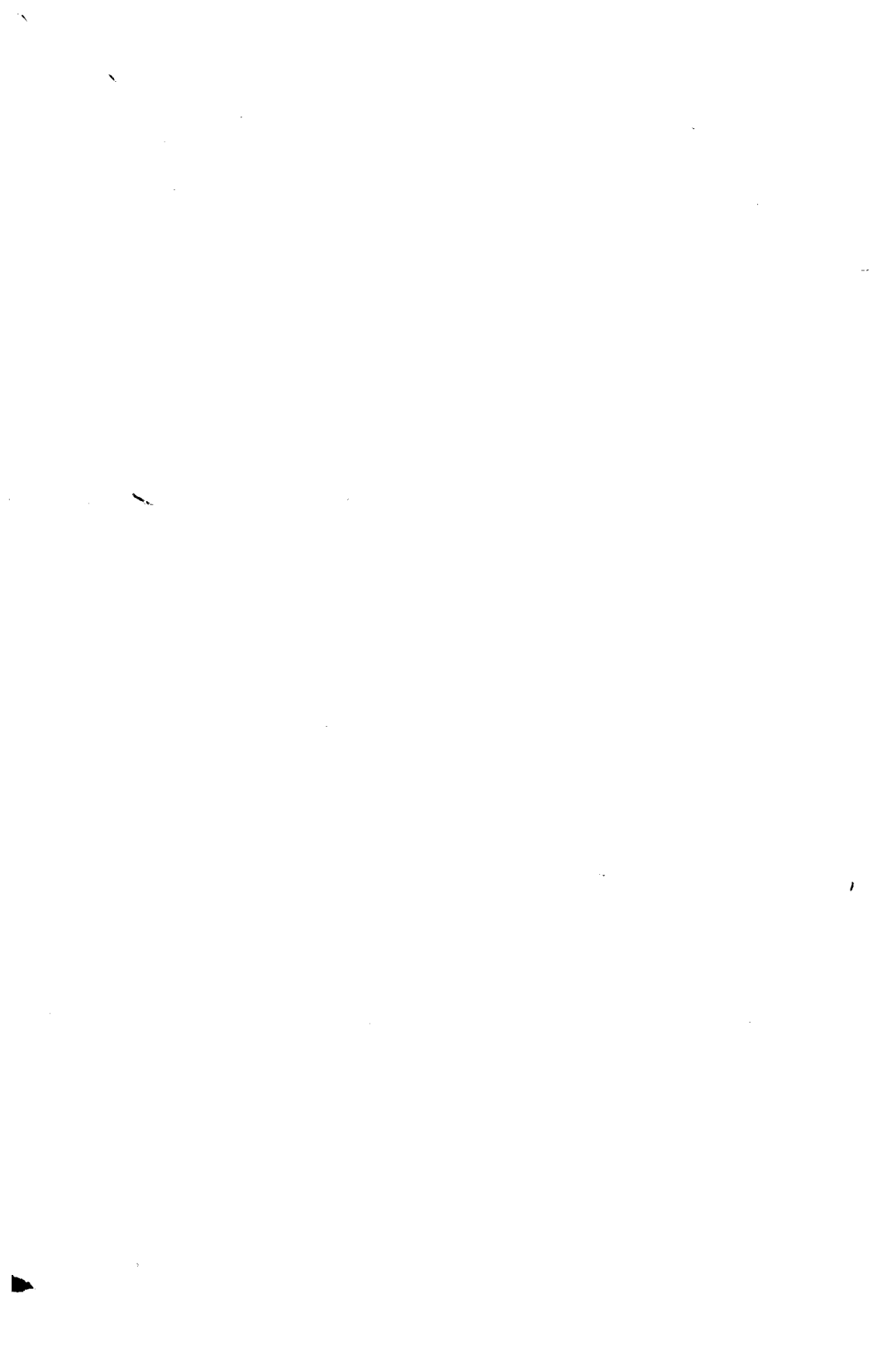

LV. KÖTET — 479. FÜZET

BUDAPEST
KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1947.

AKADÉMIAI ÉRTESÍTŐ

Szerkeszti: VOINOVICH GÉZA

LV. KÖTET — 1947.

I.

Az Akadémia belső tagjai.

(Az 1947. évi nagygyűlés után.)

Elnökség:

Kodály Zoltán t. tag, elnök,
Szent-Györgyi Albert t. tag, másodelnök,
Voinovich Géza t. tag, főtitkár.

Igazgató Tanács:

Kodály Zoltán t. t., elnök,
Szent-Györgyi Albert t. t., másodelnök,
Voinovich Géza t. t., főtitkár.

I. osztály:

Pais Dezső r. t.
Németh Gyula r. t.

Eckhardt Sándor r. t.
Ligeti Lajos r. t.
Turóczy-Trostler József r. t.
Zilahy Lajos l. t.
Gazd. szakértő: Bisztray Ferenc

III. osztály:

Bay Zoltán r. t.
Gombás Pál r. t. (lemondása óta
o. titk. Erdey-Grúz Tibor l. t.)

Fejér Lipót t. t.
Zemplén Géza t. t.
Buzágh Aladár r. t.
Egerváry Jenő r. t.

Gazd. szakértő: Kárász Artur. Gazd. szakértő: Ráth István.

II. osztály:

Moór Gyula r. t.
Hajnal István r. t.
(1947. decemberben mindketten
lemondtak. O.-elnökké Heller
Farkas, o.-titkárrá Lukinich
Imre választatott meg.)

Alföldi András r. t.
Prohászka Lajos l. t.
Szász István l. t.
Varga István l. t.
Gazd. szakértő: Baranyai Lipót
t. t.

IV. osztály:

Mansfeld Géza r. t.
Wolsky Sándor r. t.

Beznák Aladár r. t.
Jávorka Sándor r. t.
Manninger Rezső r. t.
Busznyák István r. t.

*I. osztály.**Tiszteleti tagok:*

Herczeg Ferenc	Láng Nándor
Ravasz László	Zolnai Gyula
Voinovich Géza, főtitkár	Förster Aurél
Szász Károly	8. Kodály Zoltán elnök

A) Nyelvtudományi alosztály.

Rendes tagok:

Melich János	Moravesik Gyula
Németh Gyula oszt. titkár	Zsirai Miklós
Husztai József	Bárcki Géza
Pais Dezső oszt. elnök	Kniezsa István
Lazicius Gyula	10. Ligeti Lajos

Levelező tagok:

Mészöly Gedeon	Ivánka Endre
Schmidt Henrik	Gáldi László
Zichy István	Csefkó Gyula
Klemm Antal	Marót Károly
Szidarovszky János	Fokos Dávid
Nagy J. Béla	Beke Ödön
Sági István	15. Szemerényi Oszvald
Tamás Lajos	

B) Széptudományi alosztály.

Rendes tagok:

Szinnyei Ferenc	Eckhardt Sándor
Horváth János	Márai Sándor
Zsigmond Ferenc	Rédey Tivadar
György Lajos	Alszeghy Zsolt
Gulyás Pál	10. Turóczy-Trostler József

Levelező tagok:

Vargha Damján	Tamási Áron
Thienemann Tivadar	Koltay-Kastner Jenő
Pukánszky Béla	Galamb Sándor
Osathó Kálmán	Zilahy Lajos
Brisits Frigyes	Illyés Gyula
Áprily Lajos	Sik Sándor
Mitrovics Gyula (lemondott)	15. Pátzay Pál
Zolnai Béla	

II. osztály.

Tiszteleti tagok:

Bethlen István	Baranyai Lipót
Balogh Jenő	Polner Ödön
Finkey Ferenc	Bolgár Elek
Domanovszky Sándor	9. Vámbéry Rusztem
Kornis Gyula	

A) Bölcséleti és társadalomtudományi alosztály:

Rendes tagok:

Angyal Pál	Tomcsányi Móric
Kolosváry Bálint	Szladits Károly
Heller Farkas oszt. eln.	Bartók György
Schütz Antal	Holub József
Navratil Ákos	Buza László
Moór Gyula	12. Laky Dezső

Levelező tagok:

Balogh Artur	Tury Sándor Kornél
Dolányi Alajos	Abay Gyula
Czettler Jenő	Boér Elek
Dékány István	Gajzágó László
Kováts Ferenc	Molnár Kálmán
Vinkler János	Balás P. Elemér
Balás Károly	Heller Erik
Kuncz Ödön	Szászy István
Surányi-Unger Tivadar	Varga István
Irk Albert	Theiss Ede
Vladár Gábor	Szemere Samu
Marçon Géza	Horváth Barna
Nizsalovszky Endre	27. Bibó István
Prohászka Lajos	

B) Történettudományi alosztály:

Rendes tagok:

Szentpétery Imre	Tóth Zoltán
Lukinich Imre o.-titkár	Székfü Gyula
Gerevich Tibor	Mályusz Elemér
Eckhart Ferenc	Alföldi András
Hajnal István	10. Révész Imre

Levelező tagok:

Erdélyi László	Jánossy Dénes
Bruckner Győző	Biró Vencel
Nagy Miklós	Szabó István
Divéky Adorján	Szilágyi Loránd
Szabó Dezső	Balla Antal
Miskoleczy Gyula	Ember Győző
Markó Árpád	Genthon István
Lepold Antal	Deér József
Fekete Lajos	Kumorovitz Bernát
Fettich Nándor	Wellmann Imre
Házi Jenő	Ortutay Gyula
Balanyi György	Supka Géza
Váczy Péter	26. Kerényi Károly

*III. osztály.***Matematikai, fizikai, kémiai és műszaki tudományok osztálya.***Tiszteleti tagok:*

Mauritz Béla	Fejér Lipót
Hevesi György	5. Zemplén Géza
Vendl Aladár	

Rendes tagok:

Rybár István	Buzágh Aladár
Riesz Frigyes	Doby Géza
Gróh Gyula	Szentpétery Zsigmond
Zechmeister László	Egerváry Jenő
Vendel Miklós	Gombás Pál oszt. titkár
Bay Zoltán oszt. elnök	Papp, Simon
Schulek Elemér	Szőkefalvi Nagy Gyula
Széki Tibor	Tárcezi-Hornoch Antal
Vitális István	Varga József
Békésy György	20. Csűrös Zoltán

Levelező tagok:

Oltay Károly	Prinz Gyula
Cholnoky Jenő	Verebély László
Papp Károly	Schréter Zoltán
Szily Kálmán	Tokody László
Pekár Dezső	Romwalter Alfréd
Fröhlich Pál	Jáky József
Császár Elemér	Maucha Rezső
Telegdi Roth Károly	Jendrassik György
Gyulai Zoltán	Erdey-Grúz Tibor oszt. titkár
Mihailich Győző	Pattantyus Ábrahám Géza

Plank Jenő	ifj. Bruckner Győző
Cotel Ernő	Bulla Béla
Kotsis Iván	Detre László
Szókefalvi Nagy Béla	Schay Géza
Náray Szabó István	Jordán Károly
Müller Sándor	33. Novobátzky Károly
Borbély Samu	

IV. osztály.

Biológiai és orvosi tudományok osztálya.

Tiszteleti tagok:

Ferdinánd volt bolgár cár	4. Szent-Györgyi Albert	má-
Zimmermann Ágoston		sodelnök
Marek József		

Rendes tagok:

Gelei József	Haynal Imre
Manninger Rezső	Jancsó Miklós
Herczog Ferenc	Mansfeld Géza h. oszt. elnök
Dudich Endre	Rusznyák István
Illyés Géza	Sántha Kálmán
Jávorka Sándor	Wolsky Sándor oszt. titkár
Soós Lajos	Mócsy János
Issekutz Béla	Törő Imre
Miskolezy Dezső	19. Ernst Jenő
Beznák Aladár	

Levelező tagok:

Vámosy Zoltán	Kotlán Sándor
Csiki Ernő	Kuthy Sándor
Bodnár János	Laki Kálmán
Baló József	Mendöl Tibor
Gyórfy István	Frigyesi József
Varga Lajos	Ivanovics György
Fekete Zoltán	Tóth László
Johan Béla	Straub Brunó
Balogh Ernő	Csik Lajos
Andreanszky Gábor	Környey István
Entz Béla	Lengyel Géza
Surányi János	25. Soó Rezső
Ábrahám Ambrus Andor	

Jegyzőkönyv

a M. Tud. Akadémiának 1946. december 19-én tartott *rendkívüli* CVI. nagygyűlési tagválasztó összes üléséről.

Az elnök és másodelnök távollétében elnök: Domanovszky Sándor t. tag. Jelen vannak: Fejér Lipót, Marek József, Zimmermann Ágoston t. tagok, Alföldi András, Bay Zoltán, Buzágh Aladár, Gulyás Pál, Hajnal István, Illyés Géza, Jávorka Sándor, Manninger Rezső, Németh Gyula, Pais Dezső, Tomcsányi Móric r. tagok, Egerváry Jenő, Frigyesi József, Haynal Imre l. tagok.

A jegyzőkönyvet a főtítkár vezeti.

Elnök üdvözli a megjelenteket és meg kívánja állapítani a határozatképességet. 16 szavazó tag van jelen. Az alapszabály 25 tagnak jelenlétét írja elő, de a mai körülmények — a hideg és a távolság is — erősen latba esnek. A gyűlés kimondhatja, hogy határozatképesnek tartja magát. Kérdi, érkeztek-e be rendes írásos tagajánlások?

A főtítkár felolvassa, kik és kiket ajánlottak; utal az alapszabályok pontjaira, melyek szerint az elnök összehívhatja a rendkívüli ülést. Ez úgy is történt.

Pais Dezső r. tag hosszabb memorandumot olvas fel. Ebben azt hangoztatja, hogy a közoktatásügyi miniszternél tartott értekezleten a szellemtudományi tagozat az ellen foglalt állást, hogy a Természettudományi Akadémia egyes tagjai egyenesen rendes tagokká választassanak. Erre nézve nem tettek ígéretet. A választási eljárás ~~eddig~~ ~~mozzanatait~~ ~~nem~~ tartja eléggé szabályszerűeknek, kérdi, hogy az osztályok jelöltek-e vagy csak az osztálytanácsok. Tudomása szerint fölszólalás is történt a miatt, hogy a tagoknak nem adatott mód, hogy ajánlási jogukkal élhessenek. Kifogásolja, hogy az osztályban még széket nem foglalt tagok is szavaztak, ad hoc határozat alapján. Nem kívánja a tagválasztást megakadályozni, ezt ismételtén hangoztatja, de az összes ülés szavazzon a fölött: kíván-e most tagválasztást tartani, illetve tagválasztó ülésnek nyilvánítja-e magát?

Bay Zoltán r. t., osztályelnök emlékezetbe idézi, hogy a miniszteri értekezleten a Természettudományi Akadémia tagjai mindig hangoztatták azt a kívánságot, hogy egyesek közülük egyenest r. tagokká választassanak. Különben átadja a szót a főtítkárnak.

A főtítkár azon kezdi: sajnálatos, hogy az említett értekezleten nem gondoltunk arra, hogy az újon felállítandó IV.

osztály — legalább is a Természettudományi Akadémia részéről — rendes tagok nélkül marad. Ebből állt elő az a helyzet, hogy ma egy összes ülésen az I. és II. osztály 52 szóval rendelkeznek, a természettudományi tagozat pedig 32 szóval. Kétségtelen, hogy a szellemtudományi rész ezzel nem élne vissza, — de méltányos, hogy ez a véletlenül előállott számbeli aránytalanság rendbehozassék. Való, hogy a jelölteket az osztálytanács nevezte meg, de semmi kétség, hogy ha ez a min. értekezleten szóba jó, ugyanezen neveket sorolják fel s akkor azok a júliusi tagválasztáson meg is választatnak (annál is inkább, mert heten (a tizenhétből), a M. Tud. Akadémia régi lev. tagjai közül vannak r. tagokul ajánlva, az új lev. tagok közül pedig nyolc már megtartotta tagsági székfoglalóját. Felszólalás egyetlenegy történt a III. és IV. osztály tagjai közül, ez sem csak az idézett tekintetben, hanem a miatt is, hogy az ajánlás határideje nem közöltetett a tagokkal. A mostani választás azonban egészen rendkívüli, melyre a III. és IV. osztály komoly megfontolás alapján azokat ajánlja, akiket ezelőtt a viszonyok háttérbe szorítottak. Való, hogy az osztályban még széket nem foglalt tagok is szavaztak, de a III. és IV. osztály hetvenegy lev. tagja közül mindössze huszonegy nem foglalt széket, s ezekből csupán tizenegy szavazott az osztályban. Rendes tag nem szavazott olyan, aki még széket nem foglalt volna. Hogy a mai ülés szavazzon a felett, vajjon kíván-e ülést tartani, arra sem az alapszabályban, sem a gyakorlatban nincs példa. Az alapszabályok 38. §-a kimondja, hogy az elnök bármelyik ülést soron kívül összehívhatja; az elnök a mai ülés szabályok szerinti megtartásához táviratban hozzájárult. Nincs alap arra, hogy ezzel szemben az összes ülés állást foglaljon. Ez a szembehelyezkedés esetleg az elnök lemondására vezethetne. Különben a felszólaló Pais Dezső osztályelnök úr sincsen a tagválasztás megtartása ellen, mint azt ismételtén kifejezte. Egyébként is a III. és IV. osztály természetesen a mai választás megtartása mellett foglalt állást, a II. osztály pedig legutóbbi zárt ülésén szintén mellette nyilatkozott, tehát az Akadémia négy osztályából három.

Pais Dezső osztályelnök fenntartja indítványát.

Domanovszky Sándor elnök: A mai ülés tagválasztásra van összehíva, ez ellen kifogás nem tehető, legfeljebb formai okokból lehet bírálni.

Alföldi Andrásnak szintén van aggodalma abban a tekintetben, hogyha minden politikai változásnál rendkívüli választások történének s ahhoz alkalmazkodnának. Ha azonban az ügy ennyire megérett, kérné Pais osztályelnök urat, hogy az ál-

tala hangoztatott szellemben annál kevésbé tegyük szóvá a formahibákat, mert félreértésre adna okot — nézzük csak a lényegét.

Bay Zoltán szerint a miniszteri értekezleten a M. Tud. Akadémia tagjai azt hangoztatták ugyan, hogy az alapszabályok nem engedik meg az új tagoknak rögtön r. taggá leendő választását, Keresztury Dezső miniszter úr azonban szemben állt ezzel s ezt a kérdést évközben kiegyenlíthetőnek tartották.

Hajnal István osztálytitkár szerint a választás nincs eléggé előkészítve. Azt kívánja, hogy a választás jobb meggondolás céljából halasztassék el két héttel.

Domanovszky elnök nem lát erre okot, mert nincs rá kilátás, hogy januárban több tag jelennék meg — a mai viszonyok közt — a tagválasztó gyűlésre. Ne az ellentétek kiélezésére törekedjünk, hanem azt mondjuk ki, hogy a mostani eljárás precedensül nem szolgálhat és meg nem ismételhető. — Ez több tag helyeslésével találkozik.

Németh Gyula osztálytitkár kívánatosnak tartja, hogy a jövőben a tagajánlások nyomattassanak ki. A főtitkár megnyugtatta, hogy az ajánlások (a nyáriak épp úgy, mint a mostaniak) az Ak. Értesítőben közöltetni fognak, mihelyt arra anyagi mód lesz; ez már határozat.

A főtitkár megjegyzi Alföldi András r. tag felszólalására: a névsor mindenkit meggyőzhet, hogy tisztán tudományos szempontok voltak irányadók. Ami az előkészítés hiányára vonatkozó vádat illeti, sajnálja, hogy Hajnal osztálytitkár úr csak most állt elő meggondolásaival, mikor az osztály legutóbbi ülésén a főtitkár ez ügyet teljes alaposággal, hosszan ismertette. Különben a tagválasztó ülés most szakasztott úgy volt előkészítve, mint a júliusi választásoknál. Akkor összes-ülési határozat volt, hogy a tagajánlások nem nyomtatnak ki, az ajánlottak névsora pedig — hasonló okból — csak a plénum ülésén s csak élőszóval közöltetett. Akik ezen tagválasztó összes ülésen jelen voltak, emlékezhetnek, hogy midőn az ülés az előkészített golyós szavazást mellőzni kívánta, a főtitkár felolvasta a jelöltek névsorát s mindenki maga írta azt fel cédulára — annyira nem volt előzetesen kinyomatva a jelöltek névsora.

Domanovszky Sándor elnök felszólítja a jelenlevőket, kézfenttartással szavazzanak: kik kívánják a választás megtartását? Eredmény: 12 igen, — ellenpróba 4 nem.

Az elnök elrendeli a szavazást. A főtitkár felolvassa a névsort. A szavazás listával történik. Beadatott 15 szavazat, ebből 2 cédula üres volt; a többin a szavazatok így oszlottak meg:

III. osztályban:

	az osztályülésben:		az összes ülésben:	
	16 igen	6 nem	8 igen	4 nem
Csűrös Zoltán				
Egerváry Jenő	19	3	13	„ „ „
Gombás Pál	19	3	13	„ „ „
Papp Simon	20	2	13	„ „ „
Szőkefalvi Nagy Gyula	20	2	13	„ „ „
Tárczy-Hornoch Antal	18	4	13	„ „ „
Varga József	19	3	13	„ „ „

IV. osztályban:

Beznák Aladár	14 igen	0 nem	15 igen	0 nem
Ernst Jenő	13	1	13	2
Haynal Imre	14	0	15	0
Jancsó Miklós	13	1	15	0
Mansfeld Géza	14	0	15	0
Mócsy János	14	0	14	1
Rusznayák István	12	2	15	0
Sántha Kálmán	13	1	15	0
Törő Imre	13	1	14	1
Wolsky Sándor	14	0	15	0

Az elnök ezek szerint kijelenti, hogy a rendes tagságra ajánlottak valamennyien megválasztottak.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Bay Zoltánt és Alföldi Andrást kéri fel.

Köszönetet mondva a megjelenteknek, az ülést berekeszti.

Jegyezte:

Hitelesítésül:

Voinovich Géza sk.,
főtitkár.

Domanovszky Sándor sk.,
elnök.

Hitelesítők:

Alföldi András sk.,
Bay Zoltán sk.

CVII. Nagygyűlés.

1947. június 3—8.

I. nap (1947. június 3.) Osztályok ülése.

- a) Szavazás az osztályokba ajánlott rendes és levelező tagokra.
- b) A bírálók javaslata a tehetség-kutatás és a természet-tudományi gondolkodás népszerűsítése körében hirdetett pályázatok ügyében.
- c) Új pályázatok kiírása.
- d) Eddig még meg nem alakult bizottságok megalakulása.

CVII. Nagygyűlés.

II. nap (1947. június 6.) Tagválasztó összes ülés.

Elnök: Szent-Györgyi Albert másodelnök t. tag. Jelen vannak: Voinovich Géza, Láng Nándor, Förster Aurél, Fejér Lipót, Zimmermann Ágoston, Marek József, Szent-Györgyi Albert t. tagok; Melich János, Horváth János, Németh Gyula, Huszti József, Pais Dezső, Moravcsik Gyula, Zsirai Miklós, Gulyás Pál, Szentpétery Imre, Lukinich Imre, Eckhart Ferenc, Moór Gyula, Riesz Frigyes, Vendel Miklós, Buzágh Aladár, Gombás Pál, Csűrös Zoltán, Szentpétery Zsigmond, Egerváry Jenő, Jávorka Sándor rendes tagok.

I. Az elnök az ülést megnyitja s elrendeli a szavazást az osztályok által ajánlott rendes és levelező tagokra. E szavazás eredménye a következő:

Belső tagokká megválasztottak:

az I. osztályban

rendes tagokká:

az A) alosztályba:

	az osztályülésen:	az összes ülésben:
Ligeti Lajos	18 szóval 5 ellen	22 szóval 4 ellen
Bárcezi Géza	22 szóval 1 ellen	26 szóval egyhang.
Kniezsa István	21 szóval 2 ellen	26 szóval egyhang.

a B) alosztályba:

	az osztályülésen:	az összes ülésben:
Márai Sándor	23 szóval egyhang.	25 szóval 1 ellen
Eckhardt Sándor	22 szóval 1 ellen	26 szóval egyhang.
Rédey Tivadar	22 szóval 1 ellen	25 szóval 1 ellen
Alszeghy Zsolt	21 szóval 2 ellen	23 szóval 3 ellen
Turóczy-Trostler József	21 szóval 2 ellen	23 szóval 3 ellen

Levelező taggá:

A) alosztályba:

	az osztályülésen:	az összes ülésben:
Szemerényi Oszvald	18 szóval 5 ellen	20 szóval 6 ellen

A II. osztályban

külső taggá:

	az osztályülésen:	az összes ülésben:
Révész Géza	15 szóval egyhang.	25 szóval 1 ellen

A III. osztályban

levelező taggá:

	az osztályülésen:	az összes ülésben:
Novobátszky Károly	14 szóval 3 ellen	25 szóval 2 ellen
Selényi Pál	7 igen 10 nem	
Jordan Károly	14 szóval 3 ellen	25 szóval 2 ellen
Szabó Zoltán	7 igen 10 nem	

A IV. osztályban

levelező taggá:

	osztályülésen:	az összes ülésben:
Péterfi Tibor	5 igen 4 nem	
Soó Rezső	9 szóval egyhang.	22 szóval 5 ellen
Lengyel Géza	9 szóval egyhang.	25 szóval 2 ellen
Csik Lajos	8 szóval 1 ellen	26 szóval 1 ellen
Környey István	9 szóval egyhang.	26 szóval 1 ellen

Az elnök, azokat, akik a kívánt többséget megkapták, az Akadémia megválasztott tagjainak jelenti ki s üdvözli őket.

II. A főtítkár bejelenti az osztályok javaslatát az Akadémia által egyrészt a tehetségkutatás, másrészt a természettudományi gondolkodás népszerűsítése körében hirdetett pályázatokról.

Mindegyik pályakérdésre 10—10 pályamunka érkezett. A *tehetségkutatásra* vonatkozó pályaművek közül a II. osztályban Prohászka Lajos I. tag nem talált olyan munkát, amely az Akadémia megszokott színvonalát megütné. Ehhez képest javasolja, hogy a jutalomdíj ne adassék ki, tekintettel azonban a közvélemény hangulatára, mely a kérdést nagyon korszerűnek érzi s a pályázat meddősége esetleg visszatetszést keltene benne, javasolja, hogy Tóth Béla munkáját (5. szám) az Akadémia dícséretben részesítse.

Szabolcsi Bence egy, főképp a zenei tehetség vizsgálatára vonatkozó pályaműről tett jelentést (7. szám) az I. o.-ban, melynek jeligeje „Felfelé minden poklokon át“. A pályamunka nem értéktelen, sőt műszaki részében figyelemre méltó, pedagógiai megtámasztása azonban szegényes, gyakorlati eredményekkel nem biztat. Külső apparátusra szorul, így igazi súlya és jelentősége nincs.

A II. osztály Tóth Béla munkájának kitüntetésre való javaslatát elfogadta, az I. osztály nem ad ki semminemű jutalmat, a III. és IV. osztály ez utóbbihoz csatlakozik, így az összes ülés a dícséret kimondása ellen határoz.

A *természettudományi* pályamunkák közül Wolsky Sándor r. t. bíráló úr Bukovszky Ferenc *Matematikai kísérletek* c., 7. számú művét jól olvasható, ismeretterjesztő közleményeknek mondja, melyek nem nagyigényűek, de mégis alkalmasak a matematikai gondolkodás elmélyítésére, matematikai problémák megkedveltetésére és szerinte a pályamű megüti azt a mértéket, amelynél fogva a kitűzött cél előmozdítására alkalmas. Egerváry Jenő r. t., a másik bíráló, Wolsky Sándor javaslatán túlmenőleg, a pályaművet hajlandó egy közepes pályadíjjal jutalmazni. (2.000.— ft.) A III. és IV. osztály a javaslatot elfogadja. A pályázatot tovább is nyitva tartja.

Az összes ülés az előterjesztés alapján az osztályok javaslatát magáévá teszi.

III. Az ünnepélyes közülés helyének és tárgysorának megállapítása dolgában a főtítkár azt javasolja, hogy az ünnepélyes közülés június 8-án, vasárnap d. e. 11 órakor az Akadémia nagytermében tartassék meg, amely ugyan még nincs teljesen helyreállítva s az ostrom által okozott károkat mutatja, de az abla-

kokat be tudjuk üvegezni s így az ülés ott zavartalanul megtartható s egyúttal az Akadémia állapotát is mutatja. Az ünnepélyes közülés tárgyai megállapíttatnak.

Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Gulyás Pál és Jávorka Sándor r. tagokat és az ülést bezárja.

Jegyezte:

Voinovich Géza s. k.,
főtitkár.

Hitelesítésül:

Szent-Györgyi Albert s. k.,
elnök.

Hitelesítők:

Gulyás Pál s. k.,
Jávorka Sándor s. k.

Ünnepélyes közülés.

1947. június 8-án, vasárnap d. e. az Akadémia nagytermében.

1. Elnöki megnyitó. — Tartja Kodály Zoltán, elnök.
2. Főtitkári jelentés. — Előterjeszti Voinovich Géza, főtitkár.
3. A gazdasági élet fejlődése és a közgazdaságtan. Írta és felolvassa Varga István l. tag.
4. A kémia és a társadalom szükségletei. — Írta és felolvassa Csűrös Zoltán r. tag.
5. Különös almafa. — Részlet a „Zöld ág“ e. regényből. (Székfoglaló.) Írta és felolvassa Tamási Áron l. tag.

Az ünnepélyes közülés tárgysorából.

Kodály Zoltán t. tag elnöki megnyitó beszéde az 1947. június 8-i ünnepélyes közülésen.

Felemelő érzés, hogy bár még romok közt, de újra e nagymúltú teremben gyűlhettünk egybe. Igaz: ittlétünk inkább csak jelképes. Az épület nagyobb része még hasznavehetetlen. De állnak az állványok, folyik a munka s befejezésével a kormányzat lerója egyik soká halasztott tartozását nemcsak az Akadémia, hanem a főváros s az egész magyar kultúra iránt.

Önkéntelenül feltolulnak most szerzett oroszországi benyomásaim. A kétéves ostrom alatt agyonbombázott Leningrád kulturális középületei újra régi épségükben állnak s az Eremitageban újra látható Rembrandt Tékozló fiúja, Keresztlevétele s annyi más remekmű. Az Akadémia moszkvai palotája, melynek tervét láthattuk az Akadémia 220 éves jubileumi emlékkönyvében, közeledik a megvalósuláshoz.

Ne mondja senki, hogy a Szovjetúnió korlátlanul rendelkezik az újjáépítéshez szükséges eszközökkel. Rettenetes háborús kárához képest kevés az, és Leningrád közvetlen környéke még ma is a legszörnyűbb pusztítás képét mutatja.

De az, hogy a szovjetállam elsőnek a kulturális intézmények helyreállítását szorgalmazta, mutatja, mily nagy fontosságot tulajdonít a kultúrának. Ott komolyan veszik a bibliai ígét, hogy elvész a nép, mely tudomány nélkül való. Ezért nem állnak meg az épületek helyreállításánál, újak emelésénél. Hisz az épület csak kerete a munkának, aminek benne folyni kell.

Ahogy a Szovjetúnió tudósait és művészeit ellátja, munkájuk minden akadályát elhárítja, arról példát vehet minden állam, amely a kultúra fenntartását állami feladatnak tekint. És arról is, hogy mindezért semmi egyebet nem kíván tőlük, csak hogy munkájuknak éljenek.

Tavalyi megnyitómiban ezeket voltam kénytelen mondani: Nem lehet ott tudományt művelni, ahol a tudós ideje és ereje nagyobb részét elrabolja a mindennapi élet gondja, s ahol sem megfelelő helyiséggel, sem a szükséges eszközökkel nem rendelkezik.

Ha azt kérdezzük, mennyit javult a helyzet egy év alatt, azt kell mondanunk: keveset vagy semmit. A tudósok anyagi gondjai alig kevesbedtek. Az eszközök hiánya csakúgy fennáll. Az eddig jelentkezett külföldi segítség csepp a tengerben.

Az Akadémia felosztott földbirtokaiért eddig semmiféle kárpótlást nem kapott. A kormányzat részéről eddig kiutalt összegek a tisztviselők fizetésére sem voltak elegendők. A könyvtárt máig sem sikerült újra rendezni s így nemcsak a közönség számára nem nyílhatott meg, hanem a kutatók is nehezen férnek a részben még becsomagolt könyvekhez.

A tudományos élet pang, mert ha meg is indult a munka a hiányosan felszerelt laboratóriumokban és intézetekben, eredménye nem láthat nyomdafestéket, csak a felolvasások — terem híján maroknyi — hallgatósága elé juthat. Így sem belföldön nincs elég visszhangja, sem a külföldi tudományos életbe nem kapcsolódhatik bele.

Eddig türelemmel hallgattunk, mert égető kérdések vár-

tak megoldásra. De most egyre hangosabban kell hirdetnünk, hogy itt az utolsó óra. Ha egyszer a tudományos élet folytonossága megakad, mindent előlről kell kezdeni, akkora szellemi és anyagi erőpazarlással, amekkorát kis ország nem bír el.

Kérjük és intjük a kormányzatot: ne hagyja elsorvadni az Akadémiát! Tekintse a nagymultú és tiszteletreméltó intézmény nemzeti és nemzetközi fontosságát: tegye lehetővé, hogy munkáját teljes erővel folytathassa és multjához méltó jövődönék mehessen elébe. Ennek reményében nyitom meg a Tudományos Akadémia 107. ünnepi közülsését.

Főtitkári jelentés.

Az Akadémiának lefolyt évbéli életét nehéz egy képből összefoglalni, csak annyiban hasonlatos valamely festményhez, hogy egyik oldala színes ábrázolat, a hátlap fakó, üres, szegény. Szerencsére emez csak az anyagi oldal. — Akik ma itt megjelentek, szemükkel láthatják az Akadémia otthonának pusztulását, e gyönyörű épületét, mely műremek és műemlék egyben s melyet nem fejedelmi hiúság és bőkezűség hozott létre mint más országokban, hanem a nemzet maga, filléreiből. Jelképe ez egész helyzetünknek. Üléstermünk nincs; felolvasó üléseink az iroda egyik szobájába kényszerülnek, mely még a tagokat sem képes befogadni, nemhogy közönséget. Közél millió kötetre menő könyvtárunk ablakok hiányában két esztendő óta ki van téve a nap, a nedvesség, a por rongáló hatásának. Mindez azonban javulóban van. A mult év októberében a kormány öt tagja megtisztelte az Akadémiát azzal, hogy résztvett az Igazgató-tanács egyik ülésén, meghallgatni panaszainkat. Ennek lett is fogantaja; az épület helyreállítása megindult; köszönet érte mindenkinek, akit illet. Az Akadémia tudományos munkásságát azonban tovább is gátolják az anyagi veszteségek; mondhatni: félbeszakították. Az Akadémia elvesztette minden vagyonát, jövedelmét; ezzel megállt tudományos életének vérkeringése, lüktetése. Munkássága nem szünetel ugyan, de tudósaink nagyrészt íróasztaluk fiókjának dolgoznak. Folyóirataink, könyvkiadásunk folytatása anyagiak híján nem képes újból megindulni. 1945-ben tartalék összegeinkből még öt művet tudtunk közrebocsátani, azóta nagyobb munkák megjelenése megakadt. Az Egyetemi Nyomdában 1944 óta két nagy természettudományi mű hever félig kész állapotban, egy másik nyomdában hat kö-

tet; — de befejezésükhöz hiányzik anyagi erőnk. Könyvtárunk elveszti korszerű színvonalát; újabb művekkel való kiegészítése elmarad. Ötszáznál több külföldi tudományos intézettel álltunk könyvcseréviszonyban; a kapcsolat a legtöbbször felújult, számos intézmény rendszeresen küldi kiadványait, de mi nem tudjuk viszonzni, így félős, hogy a csere lassan abbamarad. Sűrűn érzékelnek meghívások külföldi kongresszusokra, hanem az utiköltés hiánya megghiúsítja a kiutazást, pedig tárgysorukban szívesen kínálnak helyet tagjainknak előadás tartására; fontos is volna, hogy legalább ott szóhoz jutnának, ha már itthon nem tehetik nyilvánossá munkásságuk eredményeit. Valóban ez a helyzet: tudósaink munkája nem jut el a nyilvánosság elé, sem itthon, sem a külföldön; ha ez így tart, szinte kimaradunk a kultúr nemzetek sorából. Még a magyar közönség sem láthatja, hogy itthon derekas munka folyik, csak hogy tudósaink egy tárház számára dolgoznak, amely zárva van és kulcsa elveszett.

Pedig sok szót hallunk a tudományos munka szükséges voltáról és megbecsüléséről. Ez a belátás előbb-utóbb meg fogja hozni az anyagi fedezet rendezését. Nem egy tekintetben azonban téves felfogás uralkodik. Egyesek könnyed kézlegyintéssel fordulnak el az öncélú tudománytól s becsülésüket csak az alkalmazott tudománynak tartogatják, mely a gyakorlati életet szolgálja s kézzelfogható hasznát lehet venni. Ez a különbség a valóságban nem áll fenn. Az öncélú tudomány kísérletei és találmányai az alapjai a gyakorlati alkalmazásnak. Mások a természettudományokat szembe állítják az ú. n. szellemtudománnyal. A természettudományok tagadhatatlanul előre törtek érdemben s a közérdeklődésben egyaránt. A háborúk mindig a tudomány ezen ágait sarkalják előre, mert eredményeit a maguk céljaira fordíthatják. A szellemtudományok érthetően háttérbe szorulnak a háborúk idején; azonban a természettudományok eredményeinek felhasználása is szükségessé teszi, hogy előbb-utóbb lépést tartsanak. A társadalom- és közgazdaságtudomány szorgalmazza, hogy a háborús találmányok az emberiség javára fordíttassanak; a történelem tartja szemmel a kezdeteket, a fejlődés alapjait és útját, a jog szabályozza és védelmezi az új találmányokat, a bölcsészet kapcsolja össze.

Az Akadémiáknak általában az a feladatuk, hogy a tudomány egyetlen ágát se hagyják parlagon, valamennyit összekapcsolják. Akadémiánk nehéz helyzetében is igyekszik mindent elkövetni, hogy a haladó tudományokkal és a korral lépést tartson. Legfontosabb e részben alapszabályaink korszerű módosítása.

Az Akadémia eddig is demokratikus intézmény volt: tag-

jait kétszeri titkos szavazás útján választotta, tehát komoly mérlegeléssel, tisztán tudományos érdem szerint. Ezentúl még inkább az osztályok magok intézik ügyeiket az osztálytanácsok útján s a széles hatáskört nyert Igazgató-tanácsban. Módot adnak az új szabályok olyan tagok kizárására, akiknek erkölcsi vagy állampolgári feddhetlensége súlyos csorbát szenvedett.

Nagyjelentőségű a Szent-Györgyi Albert által életre hívott természettudományi akadémiával való egyesülés, ezáltal a természettudományok elfoglalták Akadémiánkban a kortól megkívánt helyöket. A régi III. osztály kibővült egy új IV. osztállyal. Ez osztályok hatalmas munkát fejtenek ki, mely legtöbbször a gyakorlati életet is szolgálja. Elég rámutatnom a Holddal való radar-összeköttetésre; csak körülményeinken mult, hogy ez nem nálunk sikerült először; továbbá a nagyon fontos vizsgálatokra a paizs-mirigy körül, egy igen fontos gyógyszer hazai előállításának módjának megvédésére egy külföldi gyár szabadalmi igényeivel szemben. Ez osztályok magyar nyelvű folyóiratuk mellett hat szakfolyóiratot készülnek megindítani külföldi nyelveken, mi által állandóan bekapcsolódnánk a külföld tudományos életébe.

Az előadások egész sorát lehetne előszámlálnom a szellem-tudományi osztályok üléseiről is, ahol az étellel való kapcsolat szintén nyilvánvaló. Foglalkoztak a dunavölgyi népek nyelvvel, szólásaink történeti fejlődésével, a művészet-szemlélettel, újabb bölcséleti irányokkal — így a divatos egzisztencializmussal, — külön tudományban a szellemtudomány és az élet előbb már említett kapcsolatával. Kiterjedt munkásságot fejt ki a nyelvtudományi osztály, bár egyelőre csupán a *Magyarosan* című népszerű nyelvvédő folyóiratot képes megjelentetni.

Mindegyik osztály vesztett munkássága köréből jeles erőket, kiknek nevét a szaktudomány meg fogja őrizni, munkáik felhasználásával. Neveik: Kéky Lajos r., Viszota Gyula r., Madzsar Imre r., Györke József l., Gratz Gusztáv l., Nagy Lajos l., Moesz Gusztáv l. és Belák Sándor l. tagok. Méltók, hogy egy közös babérágat tegyünk le emléküik elé.

A kidőlt küzdők helyébe újak léptek. Neveik ismertebbek, hogysem jelzőkkel volna szükség magyaráznom. Rendes tagokká választattak a nyelvtudományi osztályon Ligeti Lajos, Bárczi Géza, Kniezsa István eddigi l. tagok, a széptudományi részben Alszeghy Zsolt, Eckhardt Sándor, Márai Sándor, Rédey Tivadar, Turóczy-Trostler József; levelező taggá Szemerényi Oszvald.

A természettudományok körében levelező tagokká: Novo-

bátszky Károly, Jordán Károly, Csik Lajos, Környey István, Lengyel Géza, Soó Rezső.

A bölcsélet-társadalomtudományi osztályban Révész Géza honfitársunkat, az amsterdami egyetemen a lélektan tanárát, kültaggá.

Saját munkásságán kívül is figyelemmel kíséri s irányítani kívánja Akadémiánk a tudományos munkásságot általában.

Nehéz anyagi helyzetében sem tehetett le arról, hogy néhány égetően fontos kérdésben pályázatot tüsszön ki; egyet a tehetségek felkutatására irányuló gyakorlati utak keresésére, — másikat a természettudományi és matematikai gondolkodás bevezetésének módjára a közép- és alsófokú oktatásba. Mind-egyik pályakérdésre 10—10 felelet érkezett. A tehetségkutatásra vonatkozók között nem akadt jutalomra érdemes. A matematikai és természettudományi gondolkodást népszerűsítő pályamunkák közül jutalomban részesült Péter Rózsának *A tanító matematikája* c. műve, hasonlóképpen jutalmat érdemel Bukovszky Ferencnek *Matematikai kísérletek* c. munkája. Ez utóbbi pályázatot az Akadémia tovább is nyitva tartja.

Régi szokás szerint könyvjutalommal tüntetett ki az Akadémia minden egyetemen — az illetékes karok ajánlása alapján — két-két hallgatót.*

Ezzel bezárhatom a futólagos szemlét, nem minden remény nélkül. Példát erre a természet tavaszi megújulása ad. A Dunaparton, az utcákon sok megsebzett, szinte haldokló fát látni; némelyiknek csak törzse, másnak csak tuskója maradt, mégis kihajt, új ágakat, új lombot hoz, némelyik bokrosan sarjad tövéről, szemlátomást fokozott erőlködéssel. Szót fogadnak az élet parancsának, élnek és megújulnak. — Ez a feladata Akadémiánknak is.

* A budapesti Pázmány Péter-egyetem nyelv- és irodalom szakán 2: Abay Ingeborg, Faludi Ágota.

A szegedi egyetem nyelv- és irodalom szakán 2: Matzkó Piroska, Balogh Mária.

A debreceni egyetem nyelv- és irodalom szakán 2: Csabai Tibor, Szathmári István.

A pécsi egyetem jog- és államtudomány szakán 1: Zsámár György jogszigorló.

A Műegyetem közgazdaságtudományi szakán 2: G. Szabó Mihály közgazd. szakos, Mózes Klára tanárképző szakos.

Az Akadémia ülései

1946 október—december hónapokban.

I. osztály:

Október 14. *Gulyás Pál* r. t.: Könyvkereskedelmünk a mohácsi vésztől az 1772. évi rendtartás kibocsátásáig. (Székfoglaló.) — November 4. *Ligeti Lajos* l. t.: A türk rovásírás eredetéhez. — December 2. *Pais Dezső* r. t.: A búcsú és a Bulcsú.

II. osztály:

Október 21. *Holub József* r. t.: A repraesentatio középkori alkotmányunkban. (Székfoglaló.) *Deér József* l. t.: Német nacionalizmus és német történetírás. (Székfoglaló.) — November 11. *Kumorovitz Bernát* l. t.: Középkori magyar magánjogi írásbeliség. (Székfoglaló.) — December 9. *Wellmann Imre* l. t.: Agrártörténetírásunk kialakulása. (Székfoglaló.)

III. osztály:

November 18. *Bay Zoltán* r. t.: Rádióhullámok visszaverődése a Holdról. (Székfoglaló.) *Tárczy-Hornoch Antal* l. t.: Háromszögelésű alagút-kitűzések áttörési hibája. (Székfoglaló.)

IV. osztály:

November 18. *Frigyesi József* l. t.: Méhfüggelék-gyulladások gyógyítása penicillinnel. (Székfoglaló.) *Mócsy János* l. t.: Parazitás bőrbetegségek perorális orvoslása.

III. és IV. osztály:

Október 28. *Gombás Pál* l. t.: A correlatióval bővített statisztikus atommodell. (Székfoglaló.) *Andreánszky Gábor* l. t.: Európa magashegységi flórájának eredete. (Székfoglaló.) — December 16. *Kotsis Iván* l. t.: Városképek esztétikai karba helyezése. (Székfoglaló.) *Egerváry Jenő* l. t.: A háromtest-probléma egyenlet egy új alakjáról. (Székfoglaló.) *Tóth László* l. t.: Biológiai nitrogénkötés. (Székfoglaló.)

Összes ülések:

Október 7. *Tóth Zoltán* r. t.: Marczali Henrik emlékezete. — November 25. *Szemere Samu* l. t.: Nietzsche és Wagner.

1947-ben.

I. osztály:

Január 7. *Gáldi László* l. t.: Egy XVIII. századi spanyol jezsuita nézetei a Dunatáj nyelvi alkatáról. — Február 3. *Tamás Lajos* l. t.: Tudatosak-e a hangváltozások? — Március 3. *Pátzay Pál* l. t.: Tárgyilagos művészetszemlélet. (Székfoglaló.) — Március 31. *Beke Ödön* l. t.: A szólások történeti fejlődésének kérdése. — Május 5. *Moravcsik Gyula* r. t.: Szellemtudományok és élet. (Székfoglaló.) — Június 9. *Galamb Sándor* l. t.: Színház és drámai irodalom. (Székfoglaló.) — Október 7. *Marót Károly* l. t.: Az epikus seregszemle költészeti jelentősége. — November 3. *Németh Gyula* r. t.: Bolgár-török jövevényszavaink egy kimaradt csoportja. — December 1. *Ligeti Lajos* r. t.: A XIII. századi kínai nyelv történetének főbb kérdései. (Székfoglaló.)

II. osztály:

Január 13. *Bibó István* l. t.: Az államhatalmak elválasztása egykor és most. (Székfoglaló.) — Február 10. *Balás P. Elemér* l. t.: Perszemlélet és kriminál-politika. (Székfoglaló.) — Március 10. *Theiss Ede* l. t.: Dinamikai közgazdaságtudomány és társadalmi folyamat. (Székfoglaló.) — Április 14. *Ortutay Gyula* l. t.: A mai magyar belső migráció és a néprajzkutatás. (Székfoglaló.) — Május 12. *Deér József* l. t.: Az avarok bukása. — Október 13. *Révész Géza* k. t.: A nyelv eredete és funkciói. (Székfoglaló.) November 10. *Révész Imre* r. t.: Társadalmi és politikai eszmék a magyar puritanizmusban. (Székfoglaló.) December 15. *Kerényi Károly* l. t.: Socrates Socraticus. Kísérlet egy Sokrates-életrajz megalapozására. (Székfoglaló.)

III. osztály:

Január 20. *Vendl Aladár* t. t.: A nefelinszienit mállásáról. *Verebély László* l. t.: Villámhárító rudak és vezetők védőhatása. (Székfoglaló.) *Maucha Rezső* l. t.: A fitoplankton fotoszintézise a kvantumelmélet szemszögéből. — Március 17. *Schulek Elemér* r. t.: Újabb adatok a bromid- és jodid-ionok jodometriás mikromeghatározásához. (Székfoglaló.) *Gärtner Károly* vendég: Kísérletek a növényi nikotin szintéziséről. Bemutatja *Doby Géza* r. t. — Április 21. *Csűrös Zoltán* r. t.: A cardiozol képződése. (Székfoglaló.) *Bulla Béla* l. t.: Geomorfológiai tanulmányok a Felső-Maros völgyében és a Gyergyói-medencében. (Székfoglaló.) *Detre László* l. t.: Vizsgálatok a δ Cephei-csilla-

gokról. (Székfoglaló.) — Május 19. *Gombás Pál* r. t.: Az inhomogén tér által előidézett elektrosztatikus polarizáció elmélete. (Székfoglaló.) *Tárczy-Hornoch Antal* r. t.: A földalatti koordinata-rendszer tájékozása függőleges aknákon keresztül. (Székfoglaló.) *Vendel Miklós* r. t.: Tanulmányok a fiatal kárpáti érc-provinciából. — I. rész: Összefüggések a magmák és a fiatal arany-ezüst és rokon formációbeli ércesedések közt. (Székfoglaló.) Felolvassa *Tokody László* l. t. *Bruckner Győző* l. t.: A dien synthesis átvitele aromás rendszerekre. (Székfoglaló.) Két könyv bemutatása: *Gombás Pál* r. t.: Bevezetés az atomelméletbe. *Náray-Szabó István* l. t.: Szervetlen kémia. — Június 23. *Müller Sándor* l. t.: Dimerethylén-származékok vizsgálata, különös tekintettel a polymerizáció mechanizmusára. (Székfoglaló.) *Szőkefalvi Nagy Gyula* r. t.: Racionális tört-függvény értékkészlete körtartományokban. (Székfoglaló.) Bemutatja: *Szőkefalvi Nagy Béla* l. t. *Szőkefalvi Nagy Béla* l. t.: Függvénymegközelítések nagyságrendjéről. (Székfoglaló.) — Október 20. *Schay Géza* l. t.: Az ammonia katalitikus bomlása réz és platina felületén. (Székfoglaló.) *Pallavicini Károly* vendég: A C vitamin kromatográfiai meghatározása. Bemutatja *Doby Géza* r. t. — November 17. *Szentpétery Zsigmond* r. t.: A Bükkhegység bázisos eruptív tömegének alkotása. (Székfoglaló.) *Jordán Károly* l. t.: Észlelési eredmények matematikai formulázása. (Székfoglaló.) *Erdey-Grúz Tibor* l. t. és *Horváthy Valéria*: Komplex ezüstsó-oldatok elektrolysiséről.

IV. osztály:

Január 27. *Ifj. Issekutz Béla*, *ifj. Hetényi Géza* és *Feuer István* vendégek: Az arterio-venosus oxigénkülönbség kolorimetriás meghatározása. Bemutatja *Issekutz Béla* r. t. — Március 24. *Beznák Aladár* r. t. (Kovács Arisztiddel és Rády Zoltánnal végzett kísérletek alapján): A histamin-előkezelés befolyása a histaminnal szembeni halálos érzékenység megoszlására tengerimalacokon és a hatás mechanizmusa. (Székfoglaló.) *Dr. Beznák Aladárné sz. Hortobágyi Margit* és *Hajdu István* vendégek: A szív autonóm idegeinek szerepe a vércukorszint szabályozásában. Bemutatja *Beznák Aladár* r. t. *Horváth János* vendég: A szomatikus és germinativus mag egyenlőségének kérdése az örökítés és fajfenntartás szempontjából, egy talajvéglényen végzett kísérletek alapján. Bemutatja *Beznák Aladár* r. t. — Április 28. *Surányi János* l. t.: Új növények és honosítások a mezőgazdaságban. (Székfoglaló.) *Bodnár János* l. t.: A higany és arzén mikrokémiai meghatározása. (Székfoglaló.)

— Június 2. *Rusznayk István* r. t.: A cukorvizelés mechanizmusáról. (Székfoglaló.) *Ivánovics György* l. t.: Raphanin: egy új növényi gyógyszer. (Székfoglaló.) *Krompecher István* vendég: Kísérletileg kialakított izület a szervezet új helyén. Bemutatja *Zimmermann Agoston* t. t. — Június 30. *Sántha Kálmán* r. t.: A beszéd-központ viszonya a jobb- és balkezességhez. (Székfoglaló.) *Törő Imre* r. t.: Adatok a kötőszöveti sejtek átalakulásának kérdéséhez. (Székfoglaló.) *Abrahám Ambrus* l. t.: A szív koszorús ereinek mikroszkopikus idegrendszere. — Október 27. *Környey István* l. t.: A központi idegrendszernek az anoxiás tényezők alapuló elváltozásai és klinikai megnyilvánulásai. (Székfoglaló.) *Környey István* l. t. és *Jakab Irén* vendég: Adatok a Wilson pseudosklerosis kórtanához. Bemutatja *Környey István* l. t. *Berde Botond* vendég: Újabb vizsgálatok a hormonális hőszabályozásról. Bemutatja *Mansfeld Géza* r. t. — November 24. *Laki Kálmán* l. t.: A vérárvadásról. (Székfoglaló.) *Szebehelyi János* és *Fabinyi Mária* vendégek: A csökkent parciális nyomású oxigén hatása a légzésre és annak mechanizmusa. Előterjeszti *Issekutz Béla* r. t.

A III. és IV. osztály együttes ülése.

Február 17. *Mansfeld Géza* r. t.: Hormonok synergizmusa. (Székfoglaló.) *Buzágh Aladár* r. t.: Heterogén katalízisra vonatkozó újabb kutatások. (Székfoglaló.)

Összes ülések:

Január 28. *Zsirai Miklós* r. t.: Munkácsi Bernát emlékezete. — Február 25. *Alszegehy Zsolt* l. t.: Bessenyei György. (Részlet „A XVIII. század magyar irodalma“ című monográfiából.) — Április 15. *Bartók György* r. t.: Kirkegaard existencializmusa. (Székfoglaló.) — Május 20. *Fekete Zoltán* l. t.: Kaán Károly l. tag emlékezete. — Október 14. *Polner Ödön* t. t.: Beöthy Ákos emlékezete. — December 9. *Mészöly Gedeon* l. t.: Az Odyssea IX. éneke. (Műfordítás.)

A M. Tud. Akadémia halottjai.

1946. szeptember 15-től.

Kéky Lajos r. t. október 29.
Gratz Gusztáv l. t. november 21.
Moesz Gusztáv l. t. december 8.
Nagy Lajos l. t. december 10.
Späth Ernő k. t. szeptember 30.

1947.

Viszota Gyula r. t. január 11.
Belák Sándor l. t. március 12.
Erdélyi László l. t. aug. 17.
Szinyeyi Ferenc r. t. nov. 9.
Vitalis István r. t. nov. 9.
Balás P. Elemér, l. t. dec. 17.
Szidarovszky János l. t. dec. 30.

Felelős kiadó: Voinovich Géza.

Sylvester Nyomda Rt., Bpest, XIV., Hermina-út 51. — F. v.: Schlitt H.